

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

24 Vtrum consilia ordinentur ad præcepta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

vnde Anselmus in lib. de similitudinibus comparat eos qui a pueritia nutriuntur in religione angelis, alios autem hominibus: quia angeli a principio, homines processu temporis ad vitam eternam perueniunt. Quarto, quia ad episcopatum non eligitur nisi vnus, & ideo maior necessitas est quod melior assumatur, quam de intrantibus religionem, quod plures accipi possunt.

AD XIII. dicendum, quod non solum illud quod est peccatum, praebebat occasionem ruinae, sed etiam illud quod habet speciem mali. Vnde & Apostolus dicit 1. ad Thesalonicenses ultimo. Ab omni specie mala abstinete vos. Et quia serpens aeneus, etsi secundum se esset bonus ex sui institutione, tamen speciem habebat mali propter similitudinem idolatriae: ideo apud eos qui erant ad idolatriam proni, non erat dimittendus, sed laudabiliter fuit subtrahendus. Introitus autem religionis nec est secundum se malum, nec habet speciem mali. Benedictio autem etsi sit de genere suo bona, tamen ad hoc quod sit actus virtutis, exigitur quod sit vestita debitis circumstantiis, ut sit conueniens & personae, & loco, & tempori. Non est autem conueniens personae, quando minor praesente maiore benedicitur, quia sicut dicitur ad Hebraeos 7. Sine vlla contradictione, quod minus est, a maiore benedicitur.

AD XIII. dicendum, quod ille qui accedit ad consilia, non quarit accessum per abrupta postpositis gradibus, sed magis refecat quae possunt hominem impedire ab obseruatione praecceptorum, sicut dictum est.

AD XV. dicendum, quod secundum dictum Damasceni, magis esset contrarium concludendum. Ideo enim Deus hominibus etiam post regenerationem incorruptibilitatem non statim addit, quia hoc non esset eis utile, sed superbiendi occasio. Abundantia enim temporalium & corporalium bonorum est materia superbiae, & ideo utile est homini ad superbiam vitandam, ut ad consilia transeat, temporalium bonorum superabundantiam derelinquens.

AD XVI. dicendum, quod amplexus Rachelis significat quietem contemplationis, ad quam etiam consilia sequentes non statim a principio peruenire possunt, sed post longum exercitium bonorum operum: facilius tamen ad praedictam quietem peruenitur per obseruantiam consiliorum, quam per exercitium mandatorum in vita saeculari.

AD XVII. dicendum, quod si beneficijs temporalibus aliqui alliciantur ad religionem cum pacto, sicut patet in emptione & venditione, est illicita solutio. Si autem aliquis alicui prouideat sine pacto, non est illicita solutio: vnde post praemissa verba in eodem capite subiungitur. Nisi forte de pauperum alimeto quis inconcinne proponat. & iterum subdit. Dum tamen absit pactio, & omnis cesset conuentio.

AD XVIII. dicendum, quod status religionis, quantum ad eos qui in eo profecerint, est spiritalis militia: quantum vero ad eos qui de nouo intrant, est quasi cuiusdam tyrocinijs exercitium, & ideo oportet ad maiorem profectum, quod a principio aliquis huiusmodi exercitium subeat, sicut & de exercitio militiae temporalis Vegetius docet in libro de re militari.

AD XIX. dicendum, quod obligatio perficiens matrimonium corporale non potest fieri ante annos pubertatis, cui obligationi similis est profectio, quae fit in religione ad perpetuo remanendum in ea: sed ante annos pubertatis potest fieri aliqua spatio futuri matrimonij, sicut est in sponsalibus, cui

assimilatur obligatio quae fit ad religionem. AD XX. dicendum, quod sicut glo. ibidem exponit, per hoc quod demoniacus curatus volebat esse in nauis cum Christo, significatur desiderium eorum qui sunt a peccato mundati, in quo cupiunt dissolui & esse cum Christo, & hoc non statim eis conceditur, sed oportet quod prius in hac vitaliborent annuntiando verbum Dei. Vnde patet quod non est ad propositum.

AD XXI. dicendum, quod quanto aliquis magis exercitatus in bono, ex Aegypto. i. ex saeculo ad religionem transit, tanto facilius in ea proficere potest: sed quia in saeculari vita imminet multa pericula, quibus huiusmodi exercitium virtutis impeditur, ruitus est quod a principio impedimenta diripi per obseruantiam consiliorum.

AD XXII. dicendum, quod difficilius est obseruare praeccepta in vita saeculari, quam in vita religiosa. Magna enim virtus requiritur ad hoc, quod aliquis in saeculo viuens se immaculatum a vitijs saeculi conseruet. Vnde dicitur Eccles. 3. 2. Beatus dies, qui inuentus est sine macula. & postea subditur. Quis est hic & laudabimus eum? fecit enim mirabilia in vita sua. Et ideo maioris praesumptionis esse videtur, si tamen sit praesumptio, quod aliquis in saeculo viuens considerat se immaculatum, quam quod tunc virtutis se non existimans ad religionem transeat, ut facilius a peccati macula conseruetur ad modum Zachari, qui cum statura pusillus esset, ad hoc Christus videret, ascendit arborem sycorum, & fatuam, per quam religio designatur.

AD XXIII. dicendum, quod in vnoquoque maiora minoribus sunt attribuenda, & tamen qui ad maiorem statum proficere vult, oportet quod gradum minor est, primordia illius status accipiat, secundum illud Eccles. 25. Quae in iuuentute tua non congregasti, in senectute quomodo metes? & ideo ad hoc quod aliquis perueniat ad perfectionem religionis, oportet quod a principio status suae ad huiusmodi assuecat.

ARTICVLVS XXIII.

Utrum consilia ordinentur ad praeccepta.

SECUNDO queritur, utrum consilia ordinentur ad praeccepta, & videtur quod non. Illud enim ad quod ordinatur aliud, posterius est, quia finis est prior in re, & posterior in executione: sed obseruationem praecceptorum constat esse priorē in executione, quam implerionem consiliorum, ut patet Mathei 19. de adolescente qui dixerat se seruasse legis praeccepta a iuuentute sua, cui datur consilium perfectionis, ergo videtur quod consilia non ordinentur ad praeccepta sed ad finem, sed potius e conuerso.

¶ 2. Praet. Finis est perfectior his quae sunt ad finem, sed consilia sunt perfectiora praecceptis, quia consilia pertinent ad perfectionis statum, praeccepta autem pertinent ad communem iustitiam, vnde & consilia praecceptis superadduntur, ut patet per hoc quod Mathei 19. Dominus dicit adolescenti, qui praeccepta seruauerat. Adhuc vnum tibi deest. Si vis perfectus esse &c. ergo consilia non ordinantur ad praeccepta, sed potius e conuerso.

¶ 3. Praet. Secundum Philosophum in 2. Phys. Sicut se habet principia ad conclusiones, ita se habet fines ad ea, quae sunt ad finem: sed talis est habitudo principiorum ad conclusiones, quod postis principijs ponuntur conclusiones, non autē e conuerso, quia contingit ex falso syllogizare verum, ergo talis est habitudo finium ad ea quae

ea quæ sunt ad fines : sed postis præceptis non ponuntur consilia, multi enim obseruant præcepta, qui non obseruant consilia. ergo consilia non ordinantur ad præcepta sicut ad finem.

¶ 3 Præ. Aug. dicit in lib. de sancta virginitate. Mirabiliter desipiunt, qui pp præsens sæculum virginitatē esse solum obseruandam sentiunt : sed obseruatio præceptorum pertinet ad præsens sæculum. ergo consilium virginitatis non est implendum propter præcepta, & eadem ratio est de alijs consilijs.

¶ 4 Præ. Præcepta pertinere videntur ad vitā actiuam, consilia autem ad vitā cōtemplatiuā. Vnde Matthæi 19. vbi enumerantur præcepta legis, dicit glosa. Ecce vita actiua. vbi autem postea subditur. Si vis perfectus esse & car. dixit. Ecce vita contemplatiua: sed vita actiua ordinatur ad cōtemplatiuā, & non econtrario. ergo præcepta ordinantur ad consilia, & non econuerso.

¶ 5 Præ. Dominus bis miraculose legitur turbas refecisse. Primo quidem, qñ satiavit quinque millia hominum ex quinque panibus & duobus piscibus, vt legitur Matth. 14. Secundo, qñ de septem panibus & paucis pisciculis, satiavit quatuor millia hominum, vt habetur Matth. 16. & sic dicit gl. Matth. 14. Quinque millia pro quinque sensibus corporis, ita sunt qui in seculari habitu exterioribus recte vt nouerint, hi quinque panibus, id est, legalibus præceptis adhuc necesse est, vt instruantur. Nam qui mundo integre renunciat, quatuor millia sunt, & septem panibus, id est, euangelica perfectione, sunt similes: & spiritali gratia reficiuntur: sed primo pauit Dominus quinque millia hominum ex quinque panibus, quam quatuor millia ex septem. ergo præcepta sunt præuia consilijs, & non econuerso.

¶ 6 Præ. Dispositiones præcedunt perfectionē, & ordinantur ad ipsam: sed pcepta sunt dispositiones ad cōsilia, dicit. n. glosa. Hiero. in principio Marci. Quatuor sunt qualitates, de quibus sancta euāgelia contextuntur, præcepta, mandata, testimonia, exempla. In præceptis iustitia. In mandatis charitas. In testimonijs fides. In exemplis perfectio, ad quam pertinent consilia, & non econuerso.

¶ 7 Præ. Primo non est aliquid prius: sed sicut dicit quædam gl. super Psal. m. Charitas primo mouet pedem ad reditum vitæ: de actu autem charitatis dantur præcepta. ergo nihil est prius in vita spiritali, quam præcepta. non ergo consilia ordinantur ad præcepta, sed potius econuerso.

¶ 8 Præ. Super illud Psal. 130. Sicut ablactatus super matrem suam &c. dicit glosa. Sicut quinq; tempora norantur in procreatione carnali, ita & in spiritali. Primū ergo tēpus est conceptionis, secundum est in vtero alitionis, tertiu emissionis, quartum portationis & lactationis, quintū ablactationis: ita & in vtero matris Ecclesie, primo cōcipimur, dum fidei rudimētis instruimur: inde quasi in vtero alimur in iisdem primordijs proficientes, deinde manibus ecclesie portamur, & lacte nutrimur, donec iam grādusculi a lacte matris accedamus ad mēsam patris. & postea subditur. Multi vero hūc ordinem peruerterunt, vt hæretici & schismatici se ante rēpus a lacte separantes, vnde extinguntur: sed separari a lacte est facilioribus dimissis ad difficiliora trāsire. Cū ergo consilia sunt difficiliora quam præcepta, vñ quod periculo extinctionis se exponant, qui ad consilia accedunt, nisi prius educati in præceptis. præcepta ergo ordinantur ad consilia, & non econuerso.

A ¶ 9 Præ. Greg. dicit super Ezech. quod est ex præcepto bonum facere, inchoandum est: sed id quod est incipiētium, ordinatur ad id quod perfectionis est, & non econuerso. ergo præcepta ordinantur ad consilia, & non econuerso.

¶ 10 Præ. Virtus imitatur naturā: sed natura operatur prius in corpore animalis ea quæ pertinent ad esse, sicut mēbra principalia, quam ea quæ sunt de bene esse. ergo in progressu virtutis priora sunt præcepta quæ sunt de esse virtutis, quam consilia quæ sunt de bene esse ipsius, & sic idem quod prius.

¶ 11 Præ. Sicut est ordo in addiscendo, ita etiam in operando: sed in addiscendo oportet incipere a facilioribus, vt ad difficiliora pueniatur. ergo in operando oportet prius implere præcepta quæ sunt facilia, & sic trāsire ad consilia.

¶ 12 Præ. Matt. 5. dicitur in gl. quod sermo diuinus est nobis via qua currimus: sed sermo diuinus præordinat præcepta consilijs, vt patet Matt. 5. vbi primo ponitur id quod præceptum est antiquis, & postea superadditur a Domino id quod perfectionis est. ergo videtur quod obseruantia præceptorum sit præordinanda obseruationi consiliorum.

¶ 13 Præ. Illud quod est minimū in aliquo genere, ordinatur ad id quod est maximum in genere illo: sed nihil est minus in vita christiana, quam obseruantia præceptorum: nihil autē maius quam obseruātia consiliorum. ergo præcepta ordinantur ad cōsilia.

¶ 14 Præ. Hier. dicit super Matt. Qui præcepta legis implere negligit, perfectiora implere non potest. ergo oportet qd prius aliqui impleat præcepta quam consilia, & sic præcepta ordinantur ad consilia.

¶ 15 Præ. Prius est a quo nō conuertitur consequētia essendi: sed a præceptis non conuertitur consequētia essendi ad consilia. non enim sequitur, si aliquis seruat præcepta, quod seruet consilia. ergo obseruatio præceptorum naturaliter præcedit & ordinatur ad obseruantiam cōsiliiorum.

SED CONTRA est, quod Aug. dicit in Enchi. Quæcumq; mandat Deus, ex quibus unum est, Nō mechaberis: & quæcumque non iubentur, sed spiritalia consilio mouentur, ex quibus unum est, Bonum est homini mulierē non tangere, tunc recte sūt, cū referuntur ad diligendum Deū & proximum propter Deum: sed hæc duo cadūt sub præcepto ut patet Matt. 22. ergo consilia ordinantur ad præcepta.

¶ 2 Præ. Illud quod est electionis, ordinat ad id quod est necessitatis, quia electio est eorum quæ sunt ad finem: sed consilia sunt electionis, præcepta autem necessitatis. ergo consilia ordinantur ad præcepta.

¶ 3 Præ. Illud per quod aliquid plenius perficitur, ordinatur ad illud: sed per consilia plenius & tutius conseruantur præcepta. ergo consilia, ordinantur ad præcepta.

E RESPON. Dicendum, quod præcepta dantur de actibus virtutum. Duplex autem est virtutis actus. Interior & exterior, & uterq; actus sub legis præcepto cadit, vnde Aug. dicit cōtra Faustum, qd quia iudæi non intelligebāt homicidium nisi per interemptionē corporis humani, aperuit Dominus omnē iniquum motum ad nocendum fratri in homicidij genere deputari. Similiter ē tantummodo corporealem cum femina illicitam cohabitationē uocari machiam, quæ erat in lege prohibita, sed Dñs demonstrauit ēt interiorem concupiscentiā ad hoc pertinere. Vnde manifestum est qd etiam interiores actus virtutum sub præcepto cadunt. Consilia ergo ordinantur

1. q. 91. art. 4. & quest. 98. artic. 1. & 2. dist. 40. art. 1. & 6.

ordinantur ad praecepta & fm q sunt de interioribus virtutum actibus, & fm q sunt de exterioribus actibus, sed diuersim ode: nã ad interiores actus virtutum ordinantur sicut in finem. Omnes. n. interiores actus virtutum moralium pertinent ad mentis puritatem, vt. smens hominis a passionibus inordinatis, & ab exteriorum rerum cupiditate sit libera. Et ulterius, omnes virtutes tam morales, q̄ theologice ordinantur ad dilectionem Dei & proximi: & ad hæc duo omnia consilia ordinantur sicut ad finem. scilicet ad charitatem Dei & proximi, & ad mentis puritatem: vnde dñ in collationibus patrum. Quicquid nos ad virtutē cordis potest dirigere, tota virtute secūadum est: quicquid autem ab hac retrahit, vt perniciosum & vitium deuitandum est. Pro hac enim vsu uerſa agimus atq; toleramus, pro hac patria, parentes, dignitates, diuitie, delicta mūdi huius, & voluptas vniuersa contemnitur, ut. s. puritas cordis perpetua retineatur: & postea subdit. Pro hac te iuniorum inedia, uigilias, labores, corporis nuditatem, lectionem, ceterasq; virtutes debere nos suscipere nouerimus, ut per illas ab uniuersis passionibus noxijs illasas præparet cor nostrum, & seruire possimus, & ad perfectionem charitatis istis gradibus imitando conscendere. Et hoc idem Aug. dicit de moribus ecclesie. Non reiiciendis, inquit, generibus ciborum quasi pollutis, sed concupiscētia perdomanda, & dilectioni fratrum retinenda: inuigilat ois intētio, & ibidem dñ. Charitas præcipue custoditur, si charitati virtus, charitati sermo, charitati habitus, charitati vultus aptat. Vnde & Apost. 1. ad Cor. 7. virginitatis consilium ad hoc ordinandū docet, vt mulier inupta cogitet quæ sunt Dei, quomodo placeat Deo, & Dominus Matt. 19. paupertatis consilium ad hoc ordinat, ut homo Deū sequatur, quod fit per rectitudinem & puritatem interioris affectus. Sic ergo consilia ordinantur sicut in finē ad praecepta, fm quod sunt de actibus exterioribus, puta, Non occides, Nō furtum facies &c. ordinantur consilia ad præcepta non sicut ad finē. Non enim pp hoc homo virginitatem seruat, vt ab adulterio abſtineat: neque hoc sine aliquis suis abrenuntiat, ut non furetur aliena, cum exteriora opera consiliorum sint maiora q̄ exteriora opera præceptorum: ordinantur tñ ad ea in quantum faciunt ea tutius & firmiter conseruari. Qui. n. sua dimittit, multo magis abſtinet a rapiēdis alienis. Vnde & Aug. dicit in 19. li. contra Faustum. Oia ex Hebræorū lege cōmemorata Dominus commēdauit, ut quicquid ex persona sua in super loqueretur, uel ad expositionē commendandam valeret, si quid illa obscurum posuisset, uel ad tutius conseruandū quod illa voluisset. Et in libro de sermone Domini in monte dicit, q̄ dum sunt illa quæ adduntur ad perfectionē, multo magis sunt illa quæ præmissa sunt ad inchoationem. Sic ergo patet q̄ consilia ordinantur sicut ad finem ad praecepta, prout sunt de interioribus actibus virtutum: sed ad praecepta fm quod sunt de exterioribus actibus ordinantur cōsilia ad hoc, quod tutius & firmiter conseruentur per modum remouentis prohibens, & primum horum est causa secūdi. Firmiter. n. exteriorum actuum obseruatio causatur ex interiori affectione mentis bene disposita.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod secundum quosdam, diues ille mentitus est dicens se praecepta obseruasse, & præcipue quantum ad unū praeceptum

quod ibidem cōmemoratur, pertinens ad interiorē actum. Diliges proximum tuū sicut teipsum. Vnde Origenes dicit super Matthæum. Scriptū est in Euangelio secūdam Hebræos, q̄ cum Dominus dixisset ei, Vade, & vende omnia quæ habes, cœpit diues scalpere caput suum, & non placuit ei & dixit ad cum Dominus. Quomodo dicis, Feci legem & Prophetas. Scriptum est enim in lege. Diliges proximum tuum sicut teipsum: & ecce multi fratres tui filij Abrahæ amici sunt stercore morientes præ fame, & domus tua plena est multis bonis, & non egreditur ex ea omnino aliquid ad eos. Impossibile. n. est implere prædictum mandatū, & esse diuitem, & maxime habere tantas possessiones. Et hoc idem confirmat per Hierony. qui dicit super Matth. Mentitur adolescens. Si. n. quod positum est in mādatū, Diliges proximum tuum sicut teipsum, opere compleret, quomodo postea audiens, Vade omnia quæ habes, & da pauperibus, tristis abiisset. Sed quia Charitostomus, & alij expositores dicunt adolescentem illum non fuisse mentitum, utrumque saluari potest. Nam hoc præceptum, Diliges proximum tuum sicut teipsum, dupliciter potest obseruari. Vno modo imperfecte, vt. scilicet aliquis non faciat contra proximum, quod non vult sibi fieri, & vt sine detrimento proximo subueniat. Alio modo, vt. scilicet subueniendum necessitatibus proximorū corporalibus ita habeat, sicut ad subueniendum necessitatibus proprijs. Hoc. n. modo non implet hoc præceptum, qui cum multis diuitias habeat, sibi eas reseruat permittens proximum egere. Consilia autem ad hoc ordinantur, vt praecepta perfectius custodiantur. Ideo Dominus obseruanti præcepta imperfecte, super addit cōsilia, per quæ praecepta perfectius obseruentur.

AD SECVNDVM dicendū, q̄ perfectio vitæ in præceptis, secundū quod sunt de interioribus virtutum actibus, consistit essentialiter: nam charitas est vinculum perfectionis, sicut Apost. dicit ad Coloss. 3. & ideo cum Dominus præcepta charitatis posuisset Matthæi 5. subiungit. Et ore ergo perfecti sed in cōsilijs quæ sunt de quibusdam exterioribus actibus, consistit perfectio instrumentaliter, quia. s. huiusmodi consilia sunt quasi quedam instrumenta, per quæ facilius ad perfectionem peruenitur. Vnde in collationibus patrum dñ. Ieiunia, vigiliæ, meditatio scripturæ, si, nuditas ac priuatio omnium facultatū, nō perfectio, sed perfectionis instrumenta sunt, quia nō in ipsi consistit discipline illius finis, sed per illa peruenitur ad finem. Et Aug. dicit in lib. de perfectione iustitie. Sic audiamus præcepta perfectionis, ne curere negligamus ad perfectionē charitatis. Et Hieronymus super Matthæū dicit exponens illud. Ecce nos relinquimus omnia, & secuti sumus te. Quia, inquit, non sufficit tantum relinquere, iungit q̄ percutū est. Et secuti sumus te, qd ergo erit nobis, quia diceret. Fecimus quod iussisti, quid ergo dabis premij? Præcepta ergo imperfecte obseruata pertinent ad communem iustitiam: sed perfectio vitæ cōsistit in ipsa plena obseruantia præceptorum.

AD TERTIVM dicendū, q̄ aliquid ad finē ordinatur dupliciter. Vno modo vt necessariū ad finem, in quo quo finis esse non pot, sicut cibus ad vitā corporis obseruandā. Alio modo sicut necessarium ad finem, sine quo ad finem nō ita bene perueniri pot, sicut equus ordinatur ad iter. nō quia sine equo aliquis ire nō possit, sed quia in equo melius vadit. Sic militer & cōsilia ordinantur ad praecepta, non quia sine

sine cōsilijs præcepta obseruari non possint & quãtum ad interiores actus, & quantum ad exteriores. Nam Abraham qui & coniugio, & diuitijs utebatur, fuit coram Deo perfectus, secundum illud Gen. 17: Ambula coram me, & esto perfectus, sed quia per consilia facilius & expeditius ad perfectam præceptorum obseruantiam peruenitur.

AD QVARTVM dicendum, q̄ Augustinus in verbis illis intendit excludere quorundam dictum, qui credebant virginitatem esse necessariam solum ad eandem tribulatione corporis, que in matrimonio sustinetur: obseruatio autem præceptorũ est in hoc sæculo fiat, non tamen pertinet ad hoc sæculum, sed futuro sæculo coniungi.

AD QVINTVM dicendum, q̄ præcepta pertinent & ad actiuam, & contemplatiuam vitam: consilia vero sunt instrumenta contemplatiuæ vitæ. Sed ibi præcessit mentio de præceptis ordinantibus ad proximum, quæ pertinet ad vitam actiuam.

AD SEX TVM dicendum, q̄ etiam in ipso exercitio præceptorum contingit inueniri differentiam perfectionis. Vnde non potest dici, q̄ numerus quinque milliũ pertineat ad præcepta, & numerus quatuor milliũ ad consilia: sed primum pertinet ad imperfectam obseruantiam præceptorum, qualis etiam in seculari vita interdum habetur. Secundum vero pertinet ad perfectam obseruantiam præceptorũ, ad quam ordinantur consilia. Nec tamen quia primo Dominus pauit quinque millia quàm quatuor millia, oportet quod aliquis prius exerceatur in vita seculari, quàm trãseat ad religionem, quia etiam religionem intrantes, non statim perfectionem adipiscuntur, sed ad perfectionem assequendã se exercitant, sicut & intrantes scholas logicæ, non statim efficiuntur logici, sed ad hoc se exercitant: vnde & religio quaedam perfectionis schola est.

AD SEPTIMVM dicendum, q̄ exẽpla quæ traduntur in euãgelio, sunt exẽpla Christi, quæ pertinent non solum ad consilia, sed etiam ad perfectã obseruantiam præceptorum, vnde & ibidem subdit exẽpla vt hic. Discite a me, quia mitis sum & humilis corde.

AD OCTAVVM dicendum, q̄ charitas habet multos gradus. Nam primo est charitas incipiens, & postea perficiens, & vltimo perfecta: vnde charitas in spirituali vita est principium & finis.

AD NONVM dicendum, q̄ obseruantia cōsiliõrum est difficilior q̄ obseruatio præceptorum, quãtum ad exteriores actus: tamen obseruatio præceptorũ perfecta quantum ad interiores actus est longe difficilior. Difficilior enim est deponere animi cupiditates, quàm possessiones, & tamen difficilior est obseruare exteriores actus præceptorum sine cōsilijs, quàm cum consilijs, sicut ex præmissis patet.

AD X. dicendum, q̄ incipientes sunt sine ordine instruendorum ab alijs, & ideo præcepto mouentur ad aliquid faciendum tam in vita seculari, quàm in religione: sed quando iam perficiuntur, operantur ab interiori habitu, quasi ex seipsis non solum consilia, sed etiam præcepta.

AD XI. dicendum, q̄ sicut dictum est, charitas & est principium spiritualis vitæ, & finis: & ideo & ipsa præcedit inchoata, tamquàm de esse existens spiritualis vitæ, & ipsam sequitur tãquàm pertinet ad perfectum esse spiritualis vitæ: & tamen ea quæ sunt de bene esse, ordinantur ad conseruationem eorum quæ sunt de esse rei.

AD XII. est dicendum, quod etiam in disciplinis

A prius addiscuntur ea per quæ alia perfectius intelliguntur, quàmuis illa facilius sit intelligere, vel habere secundum eammodum modum: sicut facilius est scire argumentari eo modo, quo etiam idiotæ vtuntur dialectica quadam, quàm scire regulas logicæ, & tamen primo addiscunt regulæ logicæ ad hoc, quod aliquis perfectus argumentari valeat, quàm cõmuniter idiotæ argumentantur. Et similiter facilius est obseruare præcepta secundum imperfectũ modũ, q̄ obseruare consilia & tamen qui tendunt ad perfectam præceptorum obseruationem, oportet q̄ incipiant a consilijs, sicut a quibusdã instrumentis.

B **AD XIII.** est dicendum, quod illa quæ ibi Dominus superaddidit, non sunt cōsilia, sed præcepta, vt patet ex ipsis verbis Domini, quæ ibi ponuntur. Tum etiam ex expositione Augustini in libro de sermone Domini in monte.

AD XIV. dicendum, quod obseruantia præceptorum secundum imperfectum modum est minimum in vita spirituali, sed est maximum, si obseruetur perfecte.

AD XV. dicendum est, quod perfectiora euangelij non solum sunt consilia, sed etiam præcepta, ut ex dictis patet.

AD XVI. est dicendum, quod illud a quo non cõuertitur consequentia essendi, etsi sit prius natura quodammodo, non tamen oportet quod semper sit prius tempore. Non enim in angelis viuere præcedit intelligere, quàmuis non omne viuẽs sit intelligẽs, quia statim a principio angeli vitam perfectam habent, quæ est intellectualis. Et similiter qui volunt plenius præcepta custodire, statim a principio consilia assumere debet, licet non omnes obseruantes præcepta, obseruent consilia.

Finis quarti quodlibet.

INCIPIT QVODLIBET QVINTVM.

QVÆSTIO PRIMA.

QVÆSITVM est de Deo, & angelis, & hominibus. De Deo quæsitum est & quantum ad naturam diuinam, & quantum ad naturam assumptam. Quantum ad naturam diuinam, quæsitum est de scientia, & de potentia.

¶ Circa scientiam Dei quæsita sunt duo.

¶ Primo, Verum Deus sciat primum instans, in quo potuit creare mundum.

¶ Secundo, Vtrũ præsciti a Deo possint demereri.

ARTICVLVS PRIMVS.

Verum Deus sciat primum instans in quo potuit mundum creare.

AD PRIMVM sic procedebatur. Videret q̄ Deus sciat primũ instans, in quo potuit mundum creare. Deus enim potuit creare mundũ ante quam creauerit, nõ aut potuit creare ipsum in infinitum ante, q̄ sic esset ei cõternus. ergo cõ dare aliquo d instans, in quo primo potuit creare mundũ: sed Deus sua sciẽtia totũ cõprehendit. ergo Deus scit primũ instans, in quo potuit creare mundum.

S E D